

Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet

SOU 2025:67

Inledning

Upphandlingsmyndighetens uppdrag är att verka för rättssäkra, effektiva och hållbara offentliga affärer till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling. Myndigheten ska också ge vägledning till kommuner och regioner i frågor om statsstöd. Myndigheten begränsar därför sitt yttrande till de avsnitt av slutbetänkandet som har anknytning till upphandling och statsstöd; avsnitt 8.5 Åtgärdsbehov inom järnvägssystemet och 8.7 Åtgärdsbehov utifrån ett totalförsvarsperspektiv.

Koncessionsavtalet mellan AIAB och A-Train AB

Vad gäller förslaget om omförhandling av koncessionsavtalet mellan AIAB och A-Train AB noterar Upphandlingsmyndigheten att utredningen är av uppfattningen att ett antal utpekade förutsättningar och exklusiva rättigheter bör tas bort och att detta inte skulle utgöra en väsentlig, och därmed otillåten, ändring av koncessionen så länge den ekonomiska balansen mellan parterna inte ändras. Detta skulle säkerställas genom att A-Train AB kompenseras för det ekonomiska bortfallet som dessa ändringar skulle innebära. Upphandlingsmyndigheten efterlyser fördjupade resonemang vad gäller att de rättsliga förutsättningarna för att en sådan ändring skulle vara tillåten. Utan att göra en rättslig bedömning i det nu aktuella fallet vill Upphandlingsmyndigheten framhålla att en ändring kan vara att betrakta som väsentlig, även om den ekonomiska jämvikten mellan parterna inte ändras på så vis som anges i 14 kap. 14 § 2 st. 2 p. i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK). Ett fördjupat resonemang är därför önskvärt. Vad gäller utredningens konstaterande att nämnda kompensation till A-Train AB inte skulle utgöra statsstöd efterfrågar Upphandlingsmyndigheten även i denna fråga ett mer utvecklat resonemang.

Utpekande av samhällsviktiga flyglinjer

Upphandlingsmyndigheten noterar vidare att utredningen föreslår att Regeringen bör peka ut samhällsviktiga inrikes flyglinjer med allmän trafikplikt där rimliga transportalternativ saknas om den kommersiella flygtrafiken upphör eller kraftigt reduceras. Utredningen föreslår ett antal flyglinjer som bör omfattas av ett sådant beslut, samt att Trafikverket bör få i uppdrag att löpande analysera trafikutvecklingen och pröva behovet av en eventuell trafikupphandling för att säkra att den allmänna trafikplikten efterlevs på de samhällsviktiga flyglinjerna. Vi instämmer i att det är angeläget att samhällsviktig flygtrafik upprätthålls även om marknaden inte säkerställer detta. Mot bakgrund av förslagen i promemorian Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt¹ som vi yttrat oss över till regeringen i ärendet UHM-2025-0095 delar vi dock inte bilden av att nuvarande utvidgade system för upphandling av marknadskompletterande flygtrafik inte kan tillgodose behovet. Då det även finns risker med att på förhand avisera att samhället kommer att betala för flygtrafik och att kommersiell, dvs. icke-upphandlad, flygtrafik bör vara huvudregeln anser vi att utredningens förslag behöver utredas vidare om det ska ligga till grund för ett utpekande av viss flygtrafik som samhällsviktig.

Generaldirektör Anja Clausin har beslutat i detta ärende. Jurist Frida Gabre har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också senior jurist Magnus Lindbäck deltagit.

Anja Clausin

Frida Gabre

¹ Dnr. LI2025/00230